

Report on activities and challenges of the capacity building

Maart 2017

1. Doelstelling

De doelstelling van de Capacitybuilding binnen het ESCO-limburg2020 project is driedelig:

- a) tot een betere kwaliteit van uitvoering te komen
- b) nieuwe ontwikkelingen en technieken in de bouw te implementeren
- c) zorgen voor voldoende bouwprofessionelen met up-to-date kennis en vaardigheden om versnelde energieperformantie van gemeentelijke gebouwen mogelijk te maken.

2. Werkwijze

In de opstartfase van het project hebben een aantal **gesprekken** plaatsgevonden met verschillende relevante partijen ter inventarisatie van bestaande opleidingen en nood aan bijkomende opleidingen.

- **Bouwunie Limburg**: beroepsvereniging voor aannemers, waar vooral de kleinere aannemer bij aangesloten is. Er werd aangegeven dat aannemers nog steeds nood hebben aan vorming rond installaties en nieuwe ontwikkelingen op dit vakgebied. Om dit hiaat op te vullen heeft er in samenwerking een opleiding plaatsgevonden

- **Confederatie Bouw Limburg**: beroepsvereniging voor aannemers, waar vooral de grotere aannemer bij aangesloten is. Er werd aangegeven dat opleiding rond aanbesteding uiterst relevant is voor aannemers. Om dit hiaat op te vullen hebben er in samenwerking 2 opleidingen plaatsgevonden.

- Om te zorgen dat er voldoende professionelen met up-to-date kennis zijn om werken uit te voeren voor een versnelde energieperformantie van gemeentelijke gebouwen is er een samenwerking met **Syntra Limburg** opgezet.

Syntra Limburg versterkt individuen, organisaties en professioneel door opleidingen en begeleiding aan te bieden voor verschillende sectoren, waaronder de bouw en energiesector.

Met Syntra Limburg is geïnventariseerd welke basis-opleidingen nodig zijn voor een kwalitatieve uitvoering van dit project. Rond deze opleidingen is een samenwerking tussen de partners uit het ESCOLIMBURG2020-project en Syntra Limburg opgezet.

- Om een grotere armslag rond ESCO-werking te kunnen genereren zijn er voldoende ingenieurs nodig met nodige competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) om de output gedreven, prestatiegerichte projecten te kunnen realiseren.

Hiervoor werd er in samenwerking met de Provinciale Hogeschool Limburg (**PXL**) een **postgraduaat ENERGY EFFICIENCY SERVICES (EES)** opgezet.

- Tijdens individuele gesprekken met verschillende architecten werd aangegeven dat de renovatie van monumenten specifieke problemen met betrekking tot regelgeving met zich meebrengen. Hiermee werd ook rekening gehouden bij het opzetten van het aanbod.

Algemene conclusies uit overlegmomenten

- Het effectief bezoeken van goede voorbeelden (excursies) en ervaringen (verbruikscijfers) werkt zeer inspirerend en behoort bij geen van bovengenoemde organisaties specifiek tot hun aanbod.
- Infosessies rond nieuwe technieken en innovaties zijn interessant voor de “voorlopers”, infosessies rond de basisinformatie mag echter niet vergeten worden om de “grote massa” op te leiden.
- Monumenten vormen een specifieke groep binnen de te renoveren (gemeentelijke) gebouwen.

3. Bevindingen

Voor de capacitybuilding is gebruik gemaakt van een diversiteit in aanpak en vorm van de sessies: excursies, infosessies, middag, ochtend, avond, ...

Dit om alle betreffende partijen zo goed mogelijk te kunnen bedienen.

Tevens is de inhoud van de sessies zodanig dat een verscheidenheid aan onderwerpen wordt behandeld:

- informatie en voorbeelden mbt renovatie tot een hoog **ambitieniveau**
- renovatie van **monumenten**, een veel voorkomend gebouwtype in Limburg
- informatie op maat van de verschillende doelgroepen (architecten, aannemers, studie bureaus): van architect tot architect, ...
- informatie op maat van de verschillende gebouwtypes van een gemeenten (kantoren, scholen, ...)
- het blijkt vaak een te lang verhaal/ te breed verhaal om het isoleren van de gebouwschil en technieken samen in 1 sessie te bespreken. De informatie blijft dan wat te oppervlakkig. Er wordt daarom gekozen om globale renovatie kort te kaderen, maar beter per thema apart te bespreken.
- Binnen het project ESCOLIMBURG2020 is ook een helpdesk opgericht waar alle doelgroepen van het project terecht kunnen met alle soorten vragen in het kader van dit project of renovatie. Op vraag van ambtenaren zelf zijn er binnen deze helpdesk 2 workshops georganiseerd.

Bovenstaande aanpak lijkt te werken, op deze wijze wordt een divers publiek met een grote diversiteit aan onderwerpen bereikt.

Tijdens de sessies capacitybuilding wordt de aanwezigen gevraagd waar zij nog nood aan hebben, daar wordt rekening mee gehouden voor de volgende sessies.

4. Ondervonden uitdagingen

- Voldoende deelnemers op opleidingen.

Voor een aantal opleidingen (helpdesk HVAC, uitvoering overheidsopdrachten) vernamen we via verschillende kanalen dat er nood aan opleiding was. Na versturen van de uitnodiging bleken er dan toch geen/ te weinig inschrijvingen te zijn om deze infosessie door te laten gaan.

Het vermoeden is dat dit te maken had met de timing van de sessie: te lang (de hele dag) of juist tijdens een drukke periode.

- Overaanbod van opleidingen rond energetische renovatie.

Er worden reeds heel wat infosessies door andere organisaties georganiseerd over energiebesparingen en renoveren.

Het was een uitdaging om de minder evidente onderwerpen te behandelen of juist bijvoorbeeld dieper in te gaan op een bepaalde materie. Om dit probleem te ondervangen hebben we ook samenwerking gezocht met partners en heeft Dubolimborg daar mee ingestaan voor de organisatie en het zoeken naar goede onderwerpen en sprekers rond het thema energetische renovatie van tertiaire gebouwen.

- Gratis opleidingen

De opleidingen binnen het project ESCOLIMBURG2020 waren (meestal) gratis. Dit maakt dat mensen deze opleidingen doorgaans ook als “minder waard” beschouwden en zich niet/ last-minute afmelden.

- Veelheid aan doelgroepen

Voor veel doelgroepen toegankelijk willen maken maakt dat de inhoud wellicht niet diepgaand genoeg is voor de betreffende doelgroep. De opleidingen binnen het project waren wel doelgroepgericht, maar in praktijk blijkt toch een veelheid aan doelgroepen aanwezig op deze opleidingsmomenten.

Tevens maakt dat een ideale timing moeilijk is: architecten hebben een ander werkregime dan aannemers.

5. Concrete acties

Training sessions

Er werden verschillende training sessions georganiseerd voor de bouwsector gedurende projectperiode met in totaal 341 deelnemers.

1. Sanitair warm water (29/11/2013):

Systemen om Sanitair Warm Water op te wekken, beslissingscriteria wat betreft keuze van het systeem en de dimensionering.

Deze trainingssession heeft plaatsgevonden in samenwerking met de bouwunie – 43 deelnemers

2. Energiedeskundigetype C (5/11/2013-5/12/2013)

Deze opleiding is georganiseerd in samenwerking Syntra Limburg – 9 deelnemers

3. Isolatiedeskundige (21/9/2013 – 21/9/2014)

Deze opleiding is georganiseerd in samenwerking Syntra Limburg – 11 deelnemers

4. Blowerdoortechneker (1/10/2013 – 21/6/2014)

Deze opleiding is georganiseerd in samenwerking Syntra Limburg – 7 deelnemers

5. Thermografie (17/10/2013 – 30/06/2014)

Deze opleiding is georganiseerd in samenwerking Syntra Limburg - 9 deelnemers

6. Thermografie (1 dagse opleiding) (21/04/2014)

Deze opleiding is georganiseerd in samenwerking Syntra Limburg – 10 deelnemers

7. Postgraduaat PXL – infoavond (01/07/2014)

Deze infoavond is georganiseerd voor de werving van studenten voor het postgraduaat dat in voorbereiding is. Deze infoavond behandelde oa het Europees kader en algemene modellen + Energieprestatiecontract (EPC)-model - 25 deelnemers

8. Bouwdetails praktijkdag (20/11/2014)

Deze infonamiddag is georganiseerd in samenwerking Centrum voor Duurzaam bouwen Dubolimburg heeft mede nagedacht over de inhoud van het programma en suggesties voor sprekers. Lezingen over oa luchtdichtheid, luchtdichtheidsmetingen, waterdichtheid, branddoorvoeren. Tevens werden praktische demonstraties gegeven door een aantal bedrijven – 134 deelnemers

9. Seminarie PXL PG EES (11/12/2014)

Deze infoavond is georganiseerd voor de werving van studenten voor het postgraduaat dat in voorbereiding is – 21 deelnemers.

Tijdens dit seminarie werd behandeld: Welke zijn de verschillende varianten van ESCO? Hoe kunt u ESCO implementeren in een KMO, overheidsinstelling of groot bedrijf? Wat is het Europese kader?

10. Postgraduaat EES zijn geheel

Het postgraduaat Energy Efficiënte Services is opgestart in samenwerking met de PXL, Dubolimburg, Provincie Limburg en Infrac – 21 deelnemers

De globale doelstelling van de 2-jarige opleiding is bouwprofessionelen de nodige competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) te laten verwerven om de output gedreven, prestatiegerichte projecten te realiseren. Er ligt een dubbele sterke focus enerzijds op de interactie gebouwen-energie, maar eveneens op de beheersing van de volledige Life Cycle Costing met de nodige aandacht voor de rol van de EPC

facilitator (aanbesteding/aankoop/materialen). De toepassing van Energy Performance Contracting of Energieprestatiecontracten (EPC) als gevolg van de Europese energie directive (2012/27/EU) betekent een ware revolutie voor de realisatie en financiering van (grootschalige) energiebesparingsprojecten binnen gebouwen.

In aanpalende modules wordt passend ingegaan op de duurzaamheidsaspecten met inbegrip van nieuwe trends van product diensten service en product service systeem. Dergelijke projecten vereisen transitie denken en een aangepaste in- en externe communicatie. Deze komen in een korte essentiële module aan bod – 8 deelnemers

11. Opening van sporthal de Bemvoort (09/09/2015)

Tijdens deze infonamiddag is de sporthal De Bemvoort, een project dat is uitgevoerd binnen ESCOLIMBURG2020, feestelijk geopend. Tijdens deze opening zijn de toegepaste maatregelen en voordelen op begrijpbare wijze toegelicht aan het doelpubliek- 28 deelnemers

12. Management van gebouwen (12/05/2016)

Deze infonamiddag is georganiseerd in samenwerking Centrum voor Duurzaam bouwen.

Dubolimburg heeft mede nagedacht over de inhoud van het programma en suggesties voor sprekers.

Tijdens de opleidingsdag “Management van gebouwen” worden instrumenten aangereikt om een bouwpatrimonium goed te beheren.– 37 deelnemers

Peer tot peer exchange

Deze exchange sessions waren een echt succes en met in totaal 733 deelnemers werd meer dan het dubbel van het vooropgestelde aantal deelnemers (250) bereikt.

1 ABS Duurzame monumenten (11/03/2014)

Twee architecten en een professor betrokken bij project duurzame monumenten hebben vanuit hun ervaring met de verduurzaming rond monumenten toegelicht.

Doelgroep: voornamelijk architecten – 23 deelnemers

2 Energiedag (28/03/2014)

Het Vlaams EnergieBedrijf, de provincie Limburg en Infrac hebben een studienamiddag over het thema ‘Energiezuinige gebouwen voor openbare instellingen’ georganiseerd voor verschillende doelgroepen.

Kennisuitwisseling over aanpak en voorbeelden rond financiering, via ESCO naar energie-efficiëntere gebouwen en het potentieel rond energie-efficiëntie.

Doelgroep: ambtenaren/ scholen/ netwerk – 71 deelnemers

3 Excursie CVO Heusden-Zolder (30/04/2014)

Tijdens deze excursie is een monument bezocht dat is gerenoveerd tot een passiefschool. De betreffende architect heeft een uiteenzetting gegeven en de rondleiding verzorgt door het gebouw.
Doelgroep: architecten/ aannemers/ambtenaren – 21 deelnemers

4 Energiebeheer van gebouwen (05/06/2014)

Tijdens deze dag hebben er heel wat workshops plaatsgevonden rond inspectie, conditiemetingen, onderhoud van gebouwen.
Aansluitend heeft er ook een beurs plaatsgevonden waar leveranciers en firma's aanwezig waren voor geïnteresseerde aanwezigen.

Doelgroep: architecten/ aannemers/bouwbedrijven/ambtenaren – 158 deelnemers

5 Excursie passiefschool Bocholt (18/06/2014)

Tijdens deze excursie is een monument bezocht dat is gerenoveerd tot een passiefschool. De betreffende architect heeft een uiteenzetting gegeven en de rondleiding verzorgt door het gebouw.
Doelgroep: architecten/ aannemers/ambtenaren – 30 deelnemers

6. Stroom van eigen kweek (22/10/2014)

Tijdens deze infonamiddag zijn lokale besturen voorgelicht over de technische stand van zaken, financiële haalbaarheid en praktische plaatsing van PV – 39 deelnemers.

Doelgroep: ambtenaren

7. Housewarming Dubolimburg (02/04/2015)

De verhuis van Dubolimburg naar nieuwe kantoren werd aangewend om het netwerk nog eens op een andere manier samen te brengen. Thema: Overtuigen van anderen over het nemen van duurzame maatregelen. Hoe kunnen lokale besturen intern en extern anderen overtuigen projecten duurzaam uit te voeren. ESCOLIMBURG2020 kwam aan bod bij monde van Guido Claes die de aanwezigen de werking van het project en de voordelen ervan uitlegde – 56 deelnemers

Doelgroep: ambtenaren/architecten/ingenieurs

8. ABS HVAC duurzame renovatie(08/05/2015)

Technische installatie bij duurzame renovatie - HVAC-installaties winnen in ijltempo aan belang. Ze maken immers een belangrijk deel uit van het globale energieconcept van een renovatie en wegen zo door op het concept van het gebouw – 25 deelnemers

Doelgroep: architecten/ aannemers/bouwbedrijven

9. Beheer van gebouwen (04/06/2015)

Tijdens deze dag hebben er heel wat workshops plaatsgevonden rond inspectie, conditiemetingen, onderhoud van gebouwen.

Aansluitend heeft er ook een beurs plaatsgevonden waar leveranciers en firma's aanwezig waren voor geïnteresseerde aanwezigen – 56 deelnemers

Doelgroep: architecten/ aannemers/bouwbedrijven/ambtenaren

10. Excursie warmtenet (25/09/2015)

Groene warmte speelt een belangrijke rol spelen in de realisatie van een toekomst met hernieuwbare energie. Naast individuele toepassingen kan de centrale productie en verdelen van warmte zeer interessant zijn – 51 deelnemers

Doelgroep: architecten/ aannemers/bouwbedrijven/ambtenaren

11. Event Gemeentelijk en kerkelijk patrimonium 17/03/2016

Tijdens dit event is gefocust op een totaalvisie en financiering van maatregelen aan het gemeentelijke patrimonium: een pleidooi voor het niet-bouwen (renovatie, meervoudig gebouwgebruik), kerkelijk patrimonium (waarvan de kosten bij de gemeente terecht komen), en een testimonial van een gemeente met een gerenoveerd gebouw met een hoog ambitieniveau – 90 deelnemers

Doelgroep: burgemeesters/ schepenen/ gemeentesecretarissen

12. Speeddating ESCO (06/09/2016)

Op dinsdag 6 september 2016 werd de eerste Vlaamse ESCO-speeddating georganiseerd op Hogeschool PXL. Hier werd toegelicht hoe ESCO's kunnen bijdragen tot de uitbouw van duurzame en betrouwbare energievoorzieningen. Vlaams minister van energie Bart Tommelein schetste de Vlaamse beleidscontext terwijl gouverneur Herman Reynders inzoomde op de uitdaging waar Limburgse lokale besturen, scholen, bedrijven en eigenaars van (verouderde) gebouwen voor staan. Gedeputeerde Ludwig Vandenhove lichtte de realisaties binnen het Limburg ESCO2020 toe en de link met Limburg Klimaatneutraal. – 113 aanwezigen

Doelgroep: ingenieurs/beleidsmakers/architecten/aannemers/bouwbedrijven/ambtenaren

Training sessions overheidsopdrachten

Om te zorgen dat er voldoende aannemers zijn die ESCO-projecten kunnen uitvoeren is ism Confederatie Bouw Limburg een tweetal opleidingen rond overheidsopdrachten georganiseerd. De eerste sessie was heel succesvol. De tweede sessie is 2 maal geannuleerd wegens onhandige timing. In totaal namen 40 mensen deel aan de opleiding.

- Uitvoering overheidsopdrachten: module 1 & 2 13/5/2015 26 deelnemers
- Bouwrecht: nieuwe regels uitvoering overheidsopdrachten 21/5/2015
geannuleerd wegens gebrek aan deelnemers
- Bouwrecht: nieuwe regels uitvoering overheidsopdrachten 24/11/2015
geannuleerd wegens gebrek aan deelnemers
- Bouwrecht: nieuwe regels uitvoering overheidsopdrachten 24/03/2016 14 deelnemers

Helpdesk

Binnen het project ESCOLIMBURG2020 is een helpdesk opgericht waar alle doelgroepen van het project terecht kunnen met alle soorten vragen in het kader van het project of renovatie. Op vraag van ambtenaren zelf zijn er binnen deze helpdesk 2 workshops georganiseerd. Er zijn ook nog een heel aantal niet-geregistreerde vragen via telefoon beantwoord. 104 contacten werden

geregistreerd.

- Workshop gebruik R&R plannen ambtenaren 29/01/2015	38-aantal
- Ingeefsessies ambtenaren klimaatplannen 24/3, 23/4, 4/5, 12/5	33-aantal
- Losse mails	20 stuks
- Projectadviezen: jeugdlokalen Bree (5 gebouwen, 7 verenigingen), de Watersnip Beringen, Chiro St Paulus (Genk), Gemeentehuis Hamont-Achel, gemeentehuis Tessenderlo	9 adviezen
- Geregistreerde telefoontjes	5 stuks
- Een heel aantal niet-geregistreerde vragen via telefoon	

VOOR ESCOLIMBURG2020 MEDEWERKERS ZELF

De medewerkers van ESCOLIMBURG2020 willen zelf ook up-to-date blijven om de informatie goed te kunnen overdragen, lokale besturen te informeren en door te kunnen verwijzen naar reeds uitgevoerde praktijkvoorbeelden.

Daartoe zijn onderstaande excursies georganiseerd:

1. 10/2/2014 Overleg projectingenieurs, relatiebeheerders, Nuhma, REG-afdeling Infrac, Provincie Limburg, Dub limburg
2. 22/4/2015 Rondleiding gerenoveerde gevangenis UHasselt
3. 18/06/2015 Rondleiding CVO Heusden-Zolder
4. 28/09/2015 Rondleiding warmtenet Bocholt
5. 19/10/2015 Studiebezoek Kopenhagen

Daarnaast werd ook overleg georganiseerd met organisaties die op het zelfde terrein actief zijn om ervaringen uit te wisselen:

- ✓ 05/11/2013: Meeting Vlaams Energiebedrijf
- ✓ 27/11/2013: Meeting Noorse ESCO
- ✓ 04/03/2014: Meeting BELESCO